

обтяжень рухомого майна, реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань в день їх винесення.

Внесення таких змін дозволить обмежити випадки укладання договорів щодо розпорядження корпоративними правами з метою уникнення звернення стягнення в межах виконавчого провадження.

Література:

1. Рішення Немишлянського районного суду міста Харкова від 01 грудня 2025 року. Справа № 645/4726/25. <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/132554931/?utm>

2. Рішення Господарського суду Харківської області 19.12.2024 року. Справа № 922/3390/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124069383>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-151>

СУЧАСНИЙ ВИМІР ГЛОБАЛЬНИХ ПРАВОВИХ ВИМОГ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Кушнір Віталій Володимирович

здобувач 3 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

доктора філософії,

спеціальності 293 «Міжнародне право»,

кафедри морського та міжнародного права

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Питання протидії пропаганді та дезінформації у її різних вимірах стало для вітчизняної правничої доктрини максимально гострим під час російської агресії, що триває та має відображення й у інформаційному вимірі. У цьому вимірі істотна увага центральних інституцій ООН до питання протидії дезінформації спостерігається з кінця другого десятиріччя XXI сторіччя, та у цьому вимірі варто вказати на Стратегію та план дій ООН щодо боротьби з мовою ненависті від 18 червня 2019 року, презентовані Генеральним секретарем Антоніу Гутеррішем [8].

Наведений документ оголошує дві основні мети для ООН, це активізацію скоординованого усунення корінних причин та визначальних факторів мови ненависті, шляхом освіти, «підвищення обізнаності та зміцнення єдності», та водночас й «зміцнення

інформаційно-пропагандистської діяльності та розроблення керівництва з контрпропаганди».

Ця Стратегія та план дій окреслюють 13 зобов'язань для системи ООН, які у різних вимірах відображають чотири ключових принципи. Це повага до права на свободу думок та пріоритет використання позитивних висловлювань як основний спосіб боротьби з мовою ненависті; спільність обов'язку боротьби з мовою ненависті для урядів, суспільств, приватного сектору та індивідів; підтримка протидії мові ненависті у цифровому просторі; скоординованість збору даних та досліджень корінних причин та умов, які сприяють ескалації мови ненависті [8]; водночас ця Стратегія не містила чіткого розмежування мови ненависті та дезінформації.

У наступному підході ООН у сфері протидії дезінформації зазнали істотного впливу з боку пандемії коронавірусу та пов'язаної з нею ескалації дезінформації. Про це, серед іншого, свідчать тогочасні заяви Голови Генасамблеї ООН на її 75-й сесії, «Реагування на "інфодемію" – обмін передовим досвідом» та послання Генерального секретаря ООН до учасників конференції високого рівня на тему «Небезпека дезінформації – протидія фальшивим новинам та охорона здоров'я в епоху постправди» [6]. Слід зазначити, що саме на 75-й сесії Генасамблеї ООН було схвалене низку резолюцій, які стосуються аспектів протидії дезінформації. Серед іншого, це схвалена за підсумками доповіді Третього комітету асамблеї резолюція 75/176 «Право на недоторканність приватного життя у цифрову епоху» від 16 грудня 2020 року.

Вказаний документ окреслює небезпеку «поширення дезінформації та хибної інформації, особливо через соціальні мережі, з наміром і метою вводити в оману, поширювати расизм, ксенофобію, негативні стереотипи та стигматизацію, порушувати й утискати права людини, включаючи право на недоторканність приватного життя, створювати перешкоди для свободи отримувати та розповсюджувати інформацію, а також підбурювати до насильства та дискримінації або розпалювати нетерпимість, ненависть та ворожнечу у всіх їхніх проявах» [7].

Відповідна резолюція 75/176 особливо відзначає «роль журналістів, громадянського суспільства та академічних кіл у протистоянні цим тенденціям», та водночас підкреслює ризики від використання у цьому вимірі штучного інтелекту, особливо за умов відсутності «належних технічних, нормативно-правових та етичних гарантій» [7].

Наступна релевантна резолюція Генасамблеї 75/267, «Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності» від 21 березня 2021 року закликала «приділяти основну увагу пам'ятним, освітнім та інформаційно-освітнім заходам, присвяченим боротьбі з

дезінформацією та хибною інформацією» та робила наголос на потребі балансу боротьби з дезінформацією та хибною інформацією та сприянню свободі вираження думок людей та їх доступу до інформації [3].

Саме тому резолюція 75/267 вимагала від держав забезпечити відповідність їх планів, політик та стратегій боротьби з дезінформацією та неправдивою інформацією принципам незалежності та плюралізму медіа та праву на свободу слова та переконань [8]. При цьому наступна резолюція Генасамблеї ООН 75/309, «Заохочення міжрелігійного та міжкультурного діалогу та толерантності у контексті боротьби з мовою ненависті» висловлювала «глобальне занепокоєння експоненційним поширенням мови ненависті, дезінформації та хибної інформації», підкреслюючи потребу «поширення фактологічної, своєчасної, адресної, ясної, доступної, багатомовної та науково обґрунтованої інформації» [5].

У цьому вимірі резолюція 75/309 посилалася на «зусилля, що висловились в ініціативі Департаменту реагування на COVID-19 у сфері комунікацій», спираючись на новий отриманий досвід системи ООН «щодо сприяння боротьбі з поширенням мови ненависті, хибної інформації та дезінформації, у тому числі під час пандемії коронавірусного захворювання (COVID-19), шляхом надання достовірної, своєчасної, актуальної та багатомовної інформації» та водночас проголосила 18 червня Міжнародним днем боротьби з мовою ненависті [5].

Синхронно в ООН була оприлюднена Доповідь Спеціального доповідача з питання про заохочення та захист права на свободу думок та їхнє вільне вираження Айрін Хан А/HRC/47/25 «Дезінформація та свобода думок та їх вільне вираження». Цей документ подовжив та посилив сприйняття протидії дезінформації саме у вимірі потреби захисту прав людини, описуючи «загрози, що виникають для прав людини, демократичних інститутів та процесів розвитку внаслідок дезінформації», у ньому дезінформація визначається як «хибна інформація, яка навмисно розповсюджується з метою заподіяння серйозної соціальної шкоди» [2].

За цих умов, констатуючи «складності та проблеми, що породжуються дезінформацією в цифрову епоху», Спецдоповідач ООН виходила з позиції «проблематичності, неадекватності та згубності для прав людини» поточних форм реагування на дезінформацію з боку держав та приватного сектору. Ций підхід пропонував концентрувати «багатопланові та багатосторонні заходи реагування» на «міцній міжнародній правозахисній основі», пропонуючи державам «переосмислити заходи реагування на дезінформацію, підвищуючи

роль вільних, незалежних і різноманітних медіа» та «відновлюючи довіру суспільства» [2].

За підсумками цієї доповіді Генасамблея ООН 24 грудня 2021 року затвердила опрацьовану її Третім комітетом резолюцію 76/227 «Боротьба з дезінформацією з метою заохочення та захисту прав людини та основних свобод» [1], яка залишається на сьогодні ключовим документом ООН у відповідному вимірі; саме на цей акт системно та послідовно посилаються подальші глобальні джерела права.

При цьому резолюція 76/227 продовжує підхід доповіді A/HRC/47/25 зі спиранням саме на права людини, як на основоположну базу у сфері протидії дискримінації, й визначає ключовою договірною нормою у цій сфері пункт 2 ст. 20 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, за яким заборонене виступи на користь національної, расової або релігійної ненависті, які є підбурюванням до дискримінації, має бути заборонено законом [4].

Резолюція 76/227 констатує різницю між мовою ненависті та дезінформацією, але визнає, що ці явища «в деяких випадках можуть перетинатися», й додає про «швидке поширення та збільшення обсягів дезінформації». Цей документ вказує на вплив використання цифрових технологій на «нові можливості для створення, розповсюдження та посилення впливу» дезінформації «державними та недержавними суб'єктами в політичних, ідеологічних чи комерційних цілях у загрозливо висхідних масштабах», звертаючи особливу увагу на поширення дезінформації через онлайніві платформи. Серед протиправних цілей дезінформації резолюція 76/227 окремо визначає поширення ідей расизму, ксенофобії, негативних стереотипів та стигматизації, дискредитацію відомостей про охорону здоров'я, підбурення до насильства та дискримінації, розпалювання нетерпимості та ворожнечі й «утримання жінок від участі у суспільній сфері» [1].

Отже формування нормативних стандартів протидії дискримінації на глобальному рівні ініціювалося за останнє десятиріччя з боку виконавчих та експертних інституцій ООН. Мандат цих структур у сфері прав людини призвів до ув'язування у документах ООН питань протидії дезінформації насамперед із захистом прав індивіда та з максимальною увагою до дотримання міжнародних стандартів прав людини під час такої протидії, що зумовлює потребу наступних наукових досліджень викликів інформаційної війни у відповідному вимірі.

Література:

1. Countering disinformation for the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms. Resolution 76/227 adopted by the General

Assembly on 24 December 2021. *UN*. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/76/227>

2. Disinformation and freedom of opinion and expression. Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Irene Khan A/HRC/47/25. 13 April 2021. *UN*. URL: <https://docs.un.org/en/A/HRC/47/25>

3. Global Media and Information Literacy Week. Resolution 75/267 adopted by the General Assembly on 25 March 2021. *UN*. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/75/267>

4. International Covenant on Civil and Political Rights. Adopted 16 December 1966 by General Assembly resolution 2200A (XXI). *UN*. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>

5. Promoting interreligious and intercultural dialogue and tolerance in countering hate speech. Resolution 75/309 adopted by the General Assembly on 21 June 2021. *UN*. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/75/309>

6. Responding to the "Infodemic" – Sharing Best Practice. Meetings & Events. 2 December 2020. *UN*. URL: <https://webtv.un.org/en/asset/k11/k11w3cbh94>

7. The right to privacy in the digital age. Resolution 75/176 adopted by the General Assembly on 16 December 2020. *UN*. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/764407?v=pdf>

8. United Nations Strategy and Plan of Action on Hate Speech, on 18 June 2019. *UN*. URL: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/advising-and-mobilizing/Action_plan_on_hate_speech_EN.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-152>

Шипков Єгор Олексійович

*аспірант кафедри цивільного права,
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ЦИФРОВИХ ОБ'ЄКТІВ

Цифровізація суспільства створює нові виклики для приватного права, зокрема у сфері об'єктів цивільних прав. Віртуальні простори, блокчейн, токенизація, NFT, цифрові аватари, об'єкти у метавсесвітах – ці явища формують новий клас нематеріальних елементів, що мають